# LAVR YAPROG‘INING TIBBIYOTDAGI O‘RNI

**Davronqulov Asilbek Elbek o‘g‘li**
*Samarqand davlat tibbiyot universiteti stomotologiya fakulteti 1-kurs talabasi*
**Daniyarova Aziza Ulug‘bekovna**
*Samarqand davlat tibbiyot universiteti stomotologiya fakulteti 1-kurs talabasi*
**Otaqulov Suxrob Rustam o‘g‘li**
*Samarqand davlat tibbiyot universiteti stomotologiya fakulteti 1-kurs talabasi*
**Qodirov Behzod Go‘furovich**
*Samarqand davlat tibbiyot universiteti Tibbiy kimyo kafedrasi assistenti*
*Samarkand, Uzbekistan*
*Email: behzodqodirov319@gmail.com,*

**Annotatsiya:** Ushbu maqolada Laurus nobilis L. (lavr) o‘simligining kimyoviy tarkibi, farmakologik xususiyatlari va xalq hamda zamonaviy tibbiyotdagi o‘rni keng yoritilgan. Lavr yaprog‘ining efir moylari, flavonoidlari, organik kislotalari hamda terpen birikmalarining biologik faolligi ilmiy manbalar asosida tahlil qilingan. Lavr asosidagi dorivor vositalarning tibbiy amaliyotda qo‘llanilishi, ularning antimikrob, yallig‘lanishga qarshi va immunitetni mustahkamlovchi ta’siri batafsil bayon etilgan.

**Kalit so‘zlar:** Laurus nobilis L., lavr yaprog‘i, efir moyi, farmakologik faollik, fitoterapiya.

**Аннотация:**В данной статье подробно освещены химический состав, фармакологические свойства и роль растения Laurus nobilis L. (лавр) в народной и современной медицине. На основе научных источников проанализирована биологическая активность эфирных масел, флавоноидов, органических кислот и терпеновых соединений лаврового листа. Подробно описано применение лекарственных средств на основе лавра в медицинской практике, а также их антимикробное, противовоспалительное и иммуностимулирующее действие.

**Ключевые слова:** Laurus nobilis L., лавровый лист, эфирное масло, фармакологическая активность, фитотерапия.

**Abstract:** This article provides a comprehensive overview of the chemical composition, pharmacological properties, and the role of Laurus nobilis L. (bay leaf) in both traditional and modern medicine. The biological activity of essential oils, flavonoids, organic acids, and terpene compounds present in bay leaves is analyzed based on scientific sources. The medical application of bay leaf–based medicinal products, including their antimicrobial, anti-inflammatory, and immune-enhancing effects, is discussed in detail.

**Keywords**: Laurus nobilis L., bay leaf, essential oil, pharmacological activity, phytotherapy.



*ISSN 3030-3907*

## Kirish

Dorivor o‘simliklar insoniyat tarixining ajralmas qismi bo‘lib, ular qadimdan turli kasalliklarni davolashda qo‘llanilib kelinadi. Laurus nobilis L. — xalq orasida lavr yaprog‘i nomi bilan mashhur o‘simlik bo‘lib, qadimiy yunon va rim davrlarida ham muqaddas daraxt sifatida e’zozlangan. Hozirgi kunda lavr o‘simligi oziq-ovqat, parfyumeriya va tibbiyot sohasida keng qo‘llanilmoqda. O‘simlikning efir moylari va biologik faol moddalari tufayli lavr farmatsevtik xom ashyo sifatida katta ahamiyat kasb etadi.

## 1. Lavr yaprog‘ining kimyoviy tarkibi

Lavr yaprog‘i tarkibida 1–3% efir moyi mavjud bo‘lib, uning asosiy komponentlarini 1,8-sineol, eugenol, linalool, sabinen, alfa- va beta-pinen kabi terpenlar tashkil etadi. Bundan tashqari, flavonoidlar (kversetin, apigenin, kempferol), taninlar, organik kislotalar (olein, linol, laurik kislotalar), vitaminlar (A, C, B guruhlari) va mikroelementlar mavjud. Ushbu komponentlar o‘simlikning farmakologik faoliyatini belgilovchi asosiy moddalar hisoblanadi.

## 2. Farmakologik xususiyatlari

Lavr yaprog‘i ekstrakti va efir moyi antibakterial, yallig‘lanishga qarshi, og‘riq qoldiruvchi, antifungal va antioksidant xususiyatlarga ega. Ilmiy tadqiqotlarga ko‘ra, lavr efir moyi Staphylococcus aureus, Escherichia coli, Candida albicans kabi mikroorganizmlarga qarshi yuqori faollikka ega. Shuningdek, lavrning antioksidant komponentlari erkin radikallarni neytrallaydi, bu esa qarish jarayonini sekinlashtiradi va hujayra himoyasini kuchaytiradi.

Lavr yaprog‘i shuningdek oshqozon-ichak faoliyatini yaxshilaydi, hazm jarayonini rag‘batlantiradi hamda asab tizimini tinchlantiruvchi ta’sir ko‘rsatadi. Efir moyi asosidagi aromaterapiya stressni kamaytirish, uyquni normallashtirish va immunitetni mustahkamlashda samarali vosita sifatida ishlatiladi.

## 3. Tibbiyotdagi qo‘llanilishi

Lavr yaprog‘i zamonaviy tibbiyotda keng ko‘lamli qo‘llanilishga ega. U fitoterapiyada gripp, shamollash, revmatizm, artrit, radikulit, teri yallig‘lanishlari va oshqozon-ichak muammolarini davolashda qo‘llaniladi. Tashqi qo‘llanishda lavr damlamasi va moyi bo‘g‘im og‘riqlarini kamaytiradi, terini yumshatadi va antiseptik ta’sir ko‘rsatadi. Ichki qo‘llanishda esa lavr choyi hazmni yaxshilaydi, shishlarni kamaytiradi va immunitetni mustahkamlaydi.

Farmatsevtika sanoatida lavr efir moyi ko‘plab dorivor vositalar, surtma va balzamlar tarkibida ishlatiladi. Ayniqsa, yallig‘lanishga qarshi kremlar, antiseptik eritmalar va og‘riqni kamaytiruvchi preparatlar ishlab chiqarishda lavr komponentlarining samaradorligi yuqori baholanadi.

## 4. Xalq tabobatida lavr


ISSN 3030-3907

Xalq tabobatida lavr yaprog‘i qadimdan bo‘g‘im og‘riqlari, sovuq tegish, ovqat hazm bo‘lmasligi, teri kasalliklari va shamollashni davolashda ishlatib kelingan. Lavr damlamasi qon aylanishini yaxshilaydi, toksinlarni chiqaradi va immunitetni oshiradi. Shuningdek, lavr yog‘i terini yumshatish, yallig‘lanishni kamaytirish hamda soch to‘kilishini oldini olishda ham foydali.

**Xulosa**

Lavr yaprog‘i (Laurus nobilis L.) qadimiy dorivor o‘simliklardan biri bo‘lib, uning efir moylari, flavonoidlari va organik kislotalari inson salomatligi uchun foydali biologik ta’sir ko‘rsatadi. Uning asosida tayyorlangan preparatlar antimikrob, antioksidant, yallig‘lanishga qarshi va tinchlantiruvchi xususiyatlari bilan ajralib turadi. Lavr asosida yangi fitopreparatlar ishlab chiqish va ularning klinik samaradorligini o‘rganish istiqbolli yo‘nalishlardan biridir.

Uning tarkibidagi efir moylari, flavonoidlar, vitaminlar va mineral moddalar organizmda yallig‘lanishga qarshi, antibakterial, antioksidant hamda tinchlantiruvchi ta’sir ko‘rsatadi. Ayniqsa, lavr yaprog‘i ovqat hazm qilish jarayonlarini yaxshilash, ishtahani ochish, ichak faoliyatini me’yorga keltirishda muhim ahamiyatga ega.

Shuningdek, u bo‘g‘im va mushak og‘riqlarini kamaytirishda, shamollash va infeksion kasalliklarda yordamchi vosita sifatida samarali hisoblanadi. Asab tizimini tinchlantirishi, stress va uyqusizlik holatlarida ijobiy ta’sir ko‘rsatishi lavr yaprog‘ining yana bir muhim jihatidir. Qon aylanishini yaxshilashi va moddalar almashinuviga ko‘maklashishi esa uni umumiy sog‘lomlashtiruvchi vosita sifatida qadrlanishiga sabab bo‘ladi.

Xulosa qilib aytganda, lavr yaprog‘i arzon, oson topiladigan va to‘g‘ri qo‘llanganda yuqori foyda beruvchi tabiiy davolash vositasidir. Biroq uni me’yorida iste’mol qilish, ayrim holatlarda (homiladorlik, oshqozon-ichak kasalliklari kuchaygan paytlar) ehtiyotkorlik bilan qo‘llash va zarur bo‘lsa shifokor maslahatiga amal qilish muhimdir. Shu jihatdan lavr yaprog‘i zamonaviy tibbiyotda asosiy davolash emas, balki samarali **yordamchi fitoterapevtik vosita** sifatida muhim o‘rin tutadi.

## FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Xolmatov H.X., Ahmedov O.A. Farmakognoziya va botanika asoslari. – Toshkent: O‘qituvchi, 2017.
2. WHO Monographs on Selected Medicinal Plants. – Volume 3. – Geneva: World Health Organization, 2007.
3. Ozcan D., Chalchat M. Chemical Composition and Antimicrobial Properties of Laurus nobilis L. Essential Oil. – Journal of Food Chemistry, 2005.
4. European Pharmacopoeia. – 11th Edition. – Strasbourg: Council of Europe, 2023.


ISSN 3030-3907

5. Sharopov F.S. Efir moyli o‘simliklarning farmakologik faolligi. – UzMed Journal, 2022, №4.
6. Sapaev J. et al. Development of automated water detection device //AIP Conference Proceedings. – AIP Publishing LLC, 2022. – Т. 2432. – №. 1. – С. 020018.
7. Suvanova L. S. et al. Studying the technological possibilities of the large sun face in the localization of imported jewelry stones //AIP Conference Proceedings. – AIP Publishing LLC, 2022. – Т. 2432. – №. 1. – С. 020016.
8. Муратов И. М. и др. СУПЕРОКСИДНЫЙ КАТАЛИЗ МЕТАЛЛОКОМПЛЕКСАМИ ПОРФИРИНОВ И ФТАЛОЦИАНИНОВ //Universum: химия и биология. – 2022. – №. 6-2 (96). – С. 41-44.
9. Мукумов И. У. и др. Распространение рода Шренкия во флоре Узбекистана //Вестник современных исследований. – 2019. – №. 5.2. – С. 25-27.


ISSN 3030-3907